

50 DINGEN DIE JE MOET WETEN MUZIEK

50 DINGEN DIE JE MOET WETEN MUZIEK

Rob Baker

KokBoekencentrum
UITGEVERS | UTRECHT

Eerder verschenen in deze serie:

De Eerste Wereldoorlog
De Tweede Wereldoorlog
Uitvindingen
Het heelal
Het menselijk lichaam
Extreem weer
Voetbal

Rob Baker
Muziek

© 2018 KokBoekencentrum
Postbus 13288, 3507 LG Utrecht
www.kokboekencentrum.nl

Oorspronkelijke titel:
50 Things You Should Know About... Music
Uitgegeven door QED Publishing, London
© 2016 Rob Baker

Vertaling Linda Jansen (www.creativitekst.nl)
Opmaak omslag en binnenwerk
Spaansmedia
ISBN 978 90 266 2281 6
NUR 221

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No portion of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means – electronic, mechanical, photocopy, recording or any other – except for brief quotations in printed reviews, without the prior written permission of the publisher.

INHOUD

Pagina
4

INLEIDING

1	Hoe muziek werkt	6
2	Orkestinstrumenten	8
3	Koperblazers	10
4	Houtblazers	12
5	Snaarinstrumenten	13
6	Slagwerk	14
7	Hoe muziek wordt opgeschreven	16
8	Akkoorden	18
9	Wat doet een dirigent?	19
10	Het koor	20
11	Dynamieksymbolen	22
12	Muziektechniek	23
13	Muziek door de jaren heen	24
14	Middeleeuwse muziek 500–1400	26
15	Renaissancemuziek 1400–1600	27
16	Barokmuziek 1600–1740	28
17	Klassieke muziek 1740–1800	30

18	Romantische periode 1800–1900	31	38	Steeldrums	60
19	De twintigste eeuw 1900–2000	32	39	Latijns-Amerikaanse muziek	61
20	Filmmuziek	34	40	Samba	62
21	Muziekgenres	36	41	Chineze muziek	64
22	Blues	38	42	Japanse muziek	65
23	Gospel	39	43	Indiase muziek	66
24	Jazz	40	44	Gamelan	67
25	R&B en soul	42	45	Curieuze instrumenten	68
26	Countrymuziek	43	46	Hippe gitaren	70
27	Rockmuziek	44	47	Excentrieke piano's	72
28	Heavy metal	46	48	Kras koper	74
29	Reggae	47	49	Funkachtige fluiten	75
30	Popmuziek	48	50	Het pijporgel	76
31	Rap en hiphop	50		Verklarende woordenlijst	78
32	House	51		Register	80
33	Muziek van alle windstreken	52			
34	Volksmuziek	54			
35	Oorspronkelijke Noord- Amerikaanse muziek	56			
36	Aboriginalmuziek	57			
37	Afrikaanse muziek	58			

INLEIDING

Er is muziek in ontelbaar vele vormen: van klassiek tot pop, van blues tot rap en van country tot samba. Muziek waar ontelbaar veel mensen overal op aarde van genieten! Muziek is in de loop van de eeuwen veel complexer, prikkelender en gevarieerder geworden, maar hoewel er veel verschillen tussen de diverse muziekstijlen zijn, hebben ze zeker ook gemeenschappelijke elementen.

DE MUZIEKGESCHIEDENIS

In de loop van de tijd is de muziek ontwikkeld en veranderd. Er zijn nieuwe muziekinstrumenten uitgevonden en nieuwe manieren bedacht om composities te vereeuwigen. Eerst gebeurde dat in schriftelijke vorm, later in de vorm van geluidsopnames. Er komen voortdurend nieuwe stijlen, **genres** en technieken op en de muziek verandert mee.

▼ Op dit tweeduizend jaar oude mozaïek zijn straatmuzikanten in de oude Romeinse stad Pompeï afgebeeld.

WAT IS HET DOEL VAN MUZIEK?

Er zijn veel verschillende redenen om muziek te maken. In de oudheid en de middeleeuwen werd muziek meestal gebruikt als een vorm van aanbidding in godsdienstceremonies. Die functie heeft ze nog steeds, maar muziek is daarnaast een kunst- en amusementsvorm. Ook speelt ze een rol in de reclamewereld en in film- en tv-programma's, waar ze helpt om emoties over te brengen en acties begeleidt die op het scherm te zien zijn.

SOORTEN INSTRUMENTEN

Alle instrumenten hebben één ding gemeen: ze brengen een klank voort die de algehele kwaliteit van de muziek mooier maakt. Maar hoe dat gebeurt, kan verschillen. Bij sommige instrumenten moet geblazen worden, op andere getrommeld, weer andere hebben snaren waarop getokkeld, gewreven of gestreken moet worden.

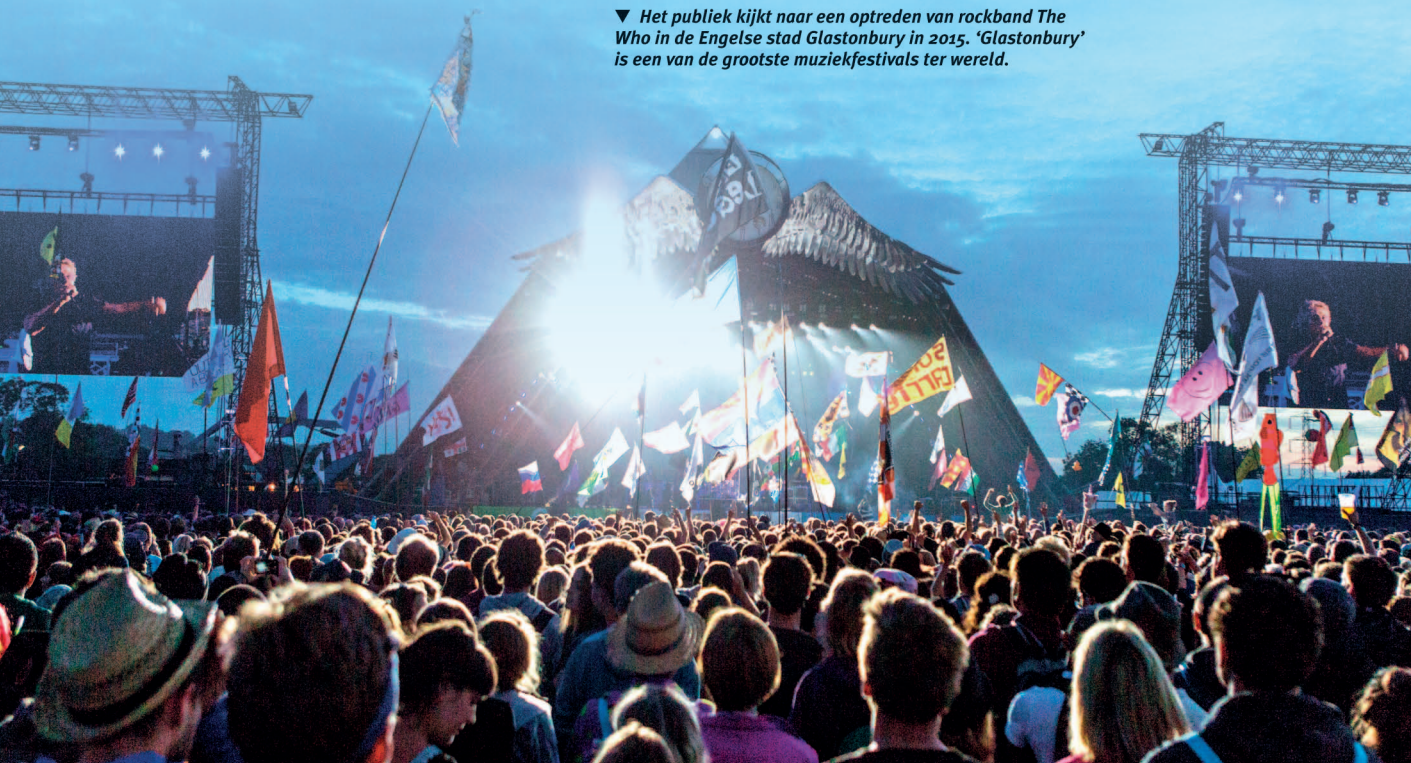

▲ Een bongomuzikant bespeelt zijn instrument door erop te trommelen.

MUZIEK WERELDWIJD

Elke natie en cultuur kent haar karakteristieke stijl en manier om muziek te maken. Het **ritme** kan snel of langzaam en rustig zijn. Muziek maken kan vergezeld gaan van bepaalde rituele dansen, kostuums of andere rituelen.

▼ Het publiek kijkt naar een optreden van rockband The Who in de Engelse stad Glastonbury in 2015. 'Glastonbury' is een van de grootste muziekfestivals ter wereld.

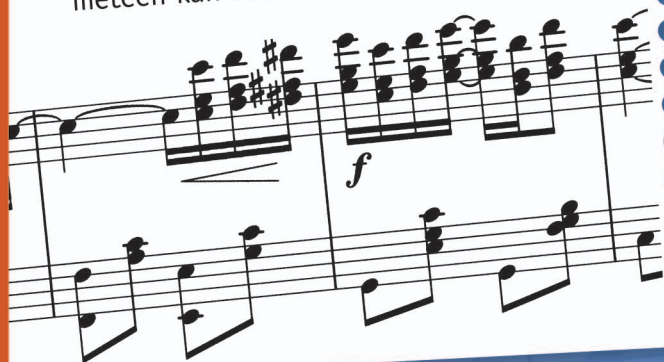

Hoe muziek werkt

MUZIEKNOTATIE

Bijna overal op de wereld wordt dezelfde methode gebruikt om muziek te noteren, namelijk in een vijflijnige **notenbalk**. De musici vinden hier alle informatie die ze nodig hebben om een stuk te kunnen spelen, waaronder **melodie**, **beat** en **tempo**, en hoe hard of zacht de verschillende delen moeten klinken. Dit betekent dat als een Australische muzikant zijn compositie naar een muzikant in Groenland stuurt, deze collega het stuk meteen kan lezen en spelen.

De muziek die nu bekend is als **klassieke muziek**, of **orkestmuziek**, is voortgekomen uit muziektradities die in de middeleeuwen zijn begonnen. In de loop van de tijd zijn algemene richtlijnen ontstaan voor de soorten en aantallen instrumenten die daarbij gebruikt moeten worden en over de manier waarop muziek genoteerd en uitgevoerd moet worden.

HET ORKEST

In een klassiek **orkest** zijn de muziekinstrumenten onderverdeeld in vier hoofdgroepen: strijkinstrumenten, koperblazers, houtblazers en slagwerk (ook wel percussie genoemd). Per groep worden de instrumenten op dezelfde manier bespeeld en ze brengen vaak soortgelijke klanken voort. De kopersectie bestaat bijvoorbeeld uit instrumenten van gekruld metaal met een klein, rond mondstuk. Deze vier orkestsecties hebben hun eigen specifieke stijl en werken met elkaar samen om een gebalanceerd en effectief geluid te produceren.

Het orkest

Een orkest bestaat uit vier hoofdgroepen: strijkinstrumenten, koperblazers, houtblazers en slagwerk (zie pag. 8-9).

Koperblazers

Koperen blaasinstrumenten worden bespeeld met schuiven of ventielen (zie pag. 10-11).

Houtblazers en strijkers

Bij houten blaasinstrumenten wordt geblazen, op strijkinstrumenten wordt getokkeld of gestreken (zie pag. 12-13).

Slagwerk

Slaginstrumenten worden geslagen, getrommeld, geschud of gestreken (zie pag. 14-15).

MUZIEKWETENSCHAPPELIJK

'Technisch' gezien werkt alle muziek op dezelfde manier. Of er nou iemand zingt, er een instrument wordt bespeeld of een CD wordt gedraaid, er ontstaat een geluidsgolf – een beweging van luchtdeeltjes – die door de lucht naar onze oren zweeft. De frequentie van de geluidsgolf (de snelheid waarmee hij beweegt) bepaalt of we een hoge of lage toon horen. Geluidsgolven met hoge frequentie worden waargenomen als hoge tonen, geluidsgolven met lage frequentie als lage tonen.

◀ Door op de snaren van een elektrische gitaar te tokkelen gaan deze vibreren en produceren ze een geluidsgolf die door de gitaar elektronisch wordt versterkt.

▼ Er kunnen in een orkest tot wel 36 strijkinstrumenten meespelen: 20 violen (onderverdeeld in twee groepen: eerste violen, die de melodie spelen, en tweede violen, die de lagere noten spelen), 10 cello's en 6 contrabassen.

Musieknotatie

Musiek wordt genoteerd op een notenbalk, een set van vijf horizontale lijnen (zie pag. 16-17).

Akkoorden

Losstaande noten kunnen worden gecombineerd tot akkoorden (zie pag. 18).

Dirigenten

De dirigent staat voor het orkest en leidt de uitvoering (zie pag. 19).

Koren

In koren wordt met verschillende stemsoorten gewerkt om harmonieën te creëren (zie pag. 20-21).

Orkest instrumenten

Een modern symfonieorkest is een samenstelling van veel verschillende instrumenten die in vier hoofdgroepen zijn onderverdeeld, van fanfare-achtige koper tot meeslepende strijkers. De dirigent staat met zijn gezicht naar het orkest en zorgt dat de musici synchroon met elkaar op spelen (zie pag. 19).

STRIJKERS

De strijksectie bestaat uit violen, altviolen, cello's en contrabassen. De strijkinstrumenten worden in principe bespeeld met een strijkstok, maar soms worden ze ook getokkeld. De strijkstok is een houten staf van ongeveer 75 centimeter lang die met circa 150 paardenharen is bespannen tussen de uiteinden. De bovenste snaren worden meestal gebruikt om snelle melodieën te spelen. Met de onderste kunnen diepe, dragende tonen en basmotieven worden gespeeld.

HET KOPER

De kopersectie bestaat uit trompetten, trombones, hoorns en tuba's. Ze zijn gemaakt van een in ronde vormen gebogen metalen buis, zodat ze compact en makkelijk vast te houden zijn. Koperblazers geven de muziek een luid en dramatisch accent. Ze kunnen ook voor contrasterende zachtere tonen zorgen. Ze kunnen tijdens het spelen heel snel van hard naar zacht wisselen en vice versa.

▼ De trompet is een van de populairste koperblaasinstrumenten.

SLAGWERK

Er worden niet in alle orkestwerken slaginstrumenten gebruikt. De meest voorkomende zijn pauken (afbeelding links), cymbalen, shakers, klankbekers en de roffeltrom (of kleine trom). Slagwerk of percussie zorgt voor een spannend en sensationeel effect en wordt over het algemeen in de luidere gedeelten van een muziekstuk ingezet.

▲ Pauken worden meestal bespeeld met hamers met koppen van vilt.

▼ De dirigent staat voor het orkest en dirigeert de musici door het muziekstuk.

HOUTBLAZERS

Alle houtblazers zijn lang en dun. Te denken valt aan de dwarsfluit, klarinet, hobo en fagot. Deze instrumenten werden oorspronkelijk van hout gemaakt. Tegenwoordig zijn de meeste fluiten van metaal en sommige klarinetten van plastic. De houten blaassectie geeft extra finesse aan de muziek. De hoger-tonige instrumenten kunnen in plaats van de strijkers de melodie spelen. Ze worden bespeeld door gaatjes te bedekken met vingers die zijn getraind op snelle bewegingen; daardoor kan er op houten blaasinstrumenten een heel hoog tempo behaald worden.

► De dwarsfluit wordt bespeeld door lucht langs een opening te blazen.

50 DINGEN DIE JE MOET WETEN MUZIEK

Welkom in de wereld van de muziek!

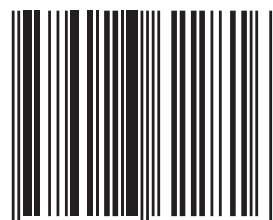
**Wat voor soort muziekinstrumenten heb je allemaal?
Welke muziekstijlen zijn er? Wie zijn de bekendste
componisten? In no-time weet je met dit boek alles over
muziek en word je een echte muziekexpert. Vol met mooie
foto's, interessante weetjes en infographics.**

Lees ook in deze serie:

KokBoekencentrum
UITGEVERS | UTRECHT

ISBN 978 90 266 2281 6 NUR 221

9 789026 622816

WWW.KOK.NL